

2) m. a) Pfeil ÇABDAR. im ÇKDr. — b) Lampe ebend. — c) N. einer Pflanze, *Carthamus tinctorius* (कुङ्कुम) ebend. — d) N. einer anderen Pflanze, *Crocus sativus* (कुङ्कुम) ebend. — e) N. pr. eines Brahmanen, des Vaters von Vararuki KATĀS. 2, 30. — 3) n. a) Gold RĪĀN. im ÇKDr. — b) Safran AK. 2, 6, 25. H. an. 4, 42. MED. kh. 14. — c) die Blüthe von *Carthamus tinctorius* MED. kh. 14. (कुम्भे [sic], कुम्भ-पुष्पम् ÇKDr.).

अग्निशिख (wie eben) f. 1) Flamme ÇAT. Br. 1, 9, 2. R. 1, 49, 16. 2, 9, 44. — 2) N. einer Pflanze, *Gloriosa superba*, AK. 2, 4, 6. H. an. 4, 43. MED. kh. 14. — 3) N. einer anderen Pflanze, *Mentispermum cordifolium*, AK. 2, 4, 2. MED. kh. 14.

अग्निशुष्का (अग्नि + शुष्का) f. eine aufmerksame Pflege des heiligen Feuers M. 2, 248.

अग्निशेखर (अग्नि + शेखर) n. Safran RĪĀN. im ÇKDr. — Vgl. अग्निशिख. अग्निशेष (अग्नि + शेष) m. Nachtrag zu dem die Anlegung des heiligen Feuers betreffenden Theile der TAĪTT. SĀM. Ind. St. II, 17.

अग्निश्री (अग्नि + श्री) adj. das Feuer besuchend: अग्निश्रीयौ मृतौ विश्वकर्ष्य आ तेषमुग्रमव ईमे वपम् RV. 3, 26, 5.

अग्निष्टुत् (अग्नि + स्तुत् von स्तु) P. 8, 3, 82. m. Agni verherrlichend; so heisst der 1ste Tag des Agnishtōma Ācṣ. Ça. 11, 2, MANU. zu VS. 33, 1. यजेत वासमेधेन स्वर्जिता गोसवेन वा । अभिजिद्विद्यजिज्ञां वा त्रिवृताग्निष्टुतापि वा ॥ M. 11, 74. MBh. 13, 531. 539.

अग्निष्टुभ् (अग्नि + स्तुभ्) m. N. pr. ein Sohn des Manu KĀkshusha und der Naḍvalā, HARIV. 72; vgl. अग्निष्टोम 3.

अग्निष्टोम (अग्नि + स्तोम) P. 8, 3, 82. m. 1) das Lob Agni's, eine bestimmte liturgische Handlung, welche einen Theil des Gṛjotishtōma bildet. Śi. Einl. zu AIR. Br.: ज्योतिष्टोमस्य सप्तसंस्थोपेतस्याग्निष्टोम उक्थ्यः षोडश्यतिरात्रश्रेत्येतान्नतत्रः संस्थाः । तस्मिन्नपि चतुष्टये ऽग्निष्टोमः प्रकृतिः कृत्स्नस्यानुष्ठेयस्य तस्मिन्नाग्निष्टोमे प्रत्यन्तश्रुत्यैवोपरिदृष्टत्वात् ॥ Ācṣ. Ça. 3, 20, 6, 11. VS. 4—8. AV. 9, 9, 2. 11, 9, 7. 12, 4, 3. (plur.) अग्निष्टोमादिकान्मानान् M. 2, 143. अग्निष्टोमादिभिर्वर्जितैर्वा R. 6, 8, 26. — 2) ein auf den Agnishtōma bezüglicher Mantra oder Kalpa, P. 4, 3, 66, VĀrt. 2, 3. अग्निष्टोमे भवो मन्त्रो ऽग्निष्टोमः । अग्निष्टोमस्य व्याख्यानं कल्पो ऽग्निष्टोमः । Sch. — 3) N. pr. ein Sohn des Manu KĀkshusha, VP. 98; vgl. अग्निष्टुभ्.

अग्निष्ठ (अग्नि + स्थ) P. 8, 3, 97. 1) adj. am oder auf dem Feuer stehend. — 2) m. a) der unter den 21 Jūpa beim Ācṣamedha dem Feuer zunächst stehende mittlere (11te) Jūpa MANU. zu VS. 24, 1. — b) eiserne Bratpfanne TRĪ. 2, 9, 6. — 3) f. ०ष्टी die unter den 8 Ecken des Jūpa dem Feuer zugewandte Ecke KĀTJ. 6, 3, 17. zu VS. 6, 6. ÇAT. Br. 3, 7, 1, 13.

अग्निधार्त (अग्नि + स्वात् von स्वद्) adj. vom Feuer gekostet, verzehrt; wie अग्निर्ध von den dem Feuer übergebenen Todten und sofort als Bezeichnung der Manen (पितरः) gebraucht, RV. 10, 15, 11. VS. 19, 58—64. 21, 43. 24, 18. ÇAT. Br. 2, 6, 1, 6. 7. 29. Erscheinen M. 3, 195. 199. als Kinder Marīkī's und als Manen der Götter und Brahmanen; vgl. HARIV. 984 (अग्निस्वाताः), so auch ÇABDAR. im ÇKDr.) und VP. 84. 239.

अग्निस्कार (अग्नि + संस्कार) m. die durch Feuer vollbrachte Ceremonie, die Verbrennung eines Verstorbenen M. 3, 69. RAG. 49. 46: vgl. R. 6, 8, 26: अग्निहोत्रेण संस्कारमर्हस्त्वं न च लप्स्यसे ।

अग्निस्काश (अग्नि + संकाश) adj. wie Feuer glänzend ÇAT. Br. 2, 1, 1, 5. 2, 4, 15.

अग्निसेव (अग्नि + सेव) 1) adj. dem Feuer seinen Ursprung verdankend. — m. a) Lymphe H. 620. — b) Name einer Pflanze = अरण्यकुसुम्भ RĪĀN. im ÇKDr.

अग्निमहाय (अग्नि + महाय) m. wilde Taube RĪĀN. im ÇKDr.

अग्निमार्तिक (von अग्नि + मार्तिन्) adj. Agni zum Zeugen habend: चकार सख्यं रामेण — अग्निमार्तिकम् R. 1, 1, 59. 4, 7, 4. अग्निमार्तिकपूर्वं च सख्यं तेन सकारोत् 6, 82, 108. MAHIV. 92, 21. अग्निमार्तिकमर्यादा भती हि शरणं स्त्रियाः HR. I, 191. मित्रमग्निमार्तिकम् R. 3, 75, 35. वयस्यो मे ऽग्निमार्तिकः 4, 8, 15. Die Ceremonie beim Schliessen eines solchen Freundschaftsbündnisses findet man beschrieben R. 4, 4, 17. 18.

अग्निमार् (अग्नि + मार) n. eine bes. Art Collyrium (रसाञ्जन) RĪĀN. im ÇKDr.

अग्निमिह (अग्नि + मिह) m. N. pr. der Vater des 7ten schwarzen Vāsudeva; s. d. folg. Art.

अग्निमिहन्न्दन (अग्निमिह + नन्दन) m. der Sohn des Agnisimha, der 7te schwarze Vāsudeva, H. 696.

अग्निस्तम्भ (अग्नि + स्तम्भ) m. das Stillen des Feuers (durch Zauberei) Verz. d. B. H. 271.

अग्निस्वात् s. अग्निघात.

अग्निस्वामिन् (अग्नि + स्वामिन्) m. N. pr. eines Mannes, Ind. St. I, 48. WEBER, Lit. 77.

अग्निर्हूत् (अग्नि + हूत्) adj. im Feuer geopfert (nach MANU.) VS. 38, 28. Vielleicht ist अग्निर्हूतः als nom. zu fassen.

अग्निहोतृ (अग्नि + होतृ) adj. Agni opfernd oder Agni zum Opferer habend. So heissen die विश्वे देवाः RV. 10, 66, 8: अग्निहोतारं ऋतसापो ऋदुहो ऽपो ऋसृजन्तु वृत्रतूयं ।

1. अग्निहोत्र (अग्नि + होत्र) 1) m. a) Feueropfer, sowoin die Handlung selbst als das, was geopfert wird (हविस्, हव्य) TRĪ. 3, 3, 328. H. an. 4, 237. MED. 5. 248 (lies अग्निहोत्रेण^०). — b) Feuer (wohl nur das geheiligte Feuer) TRĪ. H. an. MED. — 2) n. Pflege des heiligen Opferfeuers H. 836. — Trotz des häufigen Gebrauches dieses Wortes lässt sich das masc. nicht weiter belegen. In der Veda-Literatur bezeichnet अग्निहोत्र n. eine bestimmte liturgische Handlung, welche z. B. AIR. Br. 3, 26—34. besprochen wird: यथा यशो अग्निहोत्रे वषट्कारे यथा यशः AV. 10, 3, 22. अग्निहोत्रं च अद्वा च वषट्कारो व्रतं तपः 11, 9, 9. त्रात्य उद्धृतेष्वग्निधार्धयते ऽग्निहोत्रे ऽतिथिर्गृहानागच्छेत् 15, 12, 1. ÇAT. Br. 2, 2, 4, 7. 3, 4, 1. 2, 9. fgg. 4, 2, 14. 3, 2, 2, 7. BĀH. ĀR. UP. 4, 3, 1. स य इदमविद्वानग्निहोत्रं जुहोति KHAND. UP. 5, 24, 1. 2. यस्यग्निहोत्रमदर्शमौषासमचातुर्मास्यमनाग्रयणमतिथिर्वर्जितं च MUNP. UP. 1, 2, 3. Dieselbe Bedeutung hat अग्निहोत्र wohl auch an den folgenden Stellen: दाराग्निहोत्रसंयोगं कुरुते यः M. 3, 171. अग्निहोत्रं च जुहुयात् 4, 25. न बालिशः । होता स्यादग्निहोत्रस्य 11, 86. ये ऽग्निहोत्रमुपासते 11, 42. MBh. 3, 4078. वरिष्ठमग्निहोत्रेभ्यो ब्राह्मणस्य मुखे हुतम् M. 7, 84. हुत्वा चैवाग्निहोत्राणि R. 1, 36, 9. नाग्निहोत्राण्यङ्गयन्त 2, 41, 9. In der Bedeutung geheiligtes Feuer erscheint अग्निहोत्र an folg. St.: स्त्रो दाहयेदग्निहोत्रेण M. 3, 167. दाहयित्वाग्निहोत्रेण स्त्रियम् JĀĀN. 1, 89. अग्निहोत्रेण संस्कारमर्हस्त्वं न च लप्स्यसे R. 6, 8, 26. अग्निहोत्रं समादाय